

Однією з найбільших проблем сучасної габітології в контексті стрімкого науково-технічного прогресу є пошук нових методик ідентифікації особи за ознаками зовнішності, що, зокрема, пов'язана також і з частковою дискредитацією таких методів як дактилоскопія і словесний портрет. Наразі методичний арсенал габітології вже розширено методами запахової ідентифікації, генотипної ідентифікації за побудовою моделі ДНК, метод сканування венної судинної карти особи, сканування райдужної оболочки ока, методи із затосування автоматизованих технологій та ін.

Отже, застосування способів криміналістичної ідентифікації має свою унікальну та неповторну історію, яка пов'язана з розвитком науково-технічного прогресу та технологічними здобутками людства на певному етапі розвитку суспільства. Кожен із методів та способів криміналістичної ідентифікації має свої як позитивні, так і негативні характерні ознаки. Однак основоположниками габітології як науки ідентифікації за зовнішністю пропонується вважати Альфонсо Бертильона та Рудольфа Рейсса, які першими на концептуальному рівні розробили комплексні методики ідентифікації особи за зовнішніми ознаками та здійснили їх ефективну апробацію.

Список використаних джерел:

1. Рейсс Р.А. Словесный портрет: Опознание и отождествление личности по методу Альфонса Бертильона: Со словарем на фр., нем., итал. и англ. яз. и цифровым шифром. М: т-во скоропеч. А.А. Левенсон, 1911. 152 с.
2. Торвальд Ю. Век криминалистики: Пер. с нем. / Под ред. и со вступ, ст. Ф. Решетникова (3-е изд.) М.: Прогрессе. 1991. 323 с.

Біла Олена Юріївна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Коваленко Ілля Олександрович,
адвокат, викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК

Однією з найскладніших та найоб'ємніших слідчих (розшукових) дій у процесі досудового розслідування крадіжок є огляд місця її вчинення. Її

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

проведення вимагає від слідчого чи іншої уповноваженої на це особи знання вимог закону, чималої концентрації, витримки, спостережливості.

Основи організації і тактики проведення огляду місця крадіжки широко висвітлені у криміналістичній літературі у роботах М. С. Бокаріуса, В. П. Колмакова, Є. Ф. Коновалова, О. М. Васильєва, М. О. Селіванова, М. І. Порубова, Є. О. Разумова, В. Ю. Шепітька, М. Г. Щербаковського та інших авторів.

Огляд місця події – це невідкладна слідча (розшукова) дія, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Огляд місця події крадіжки має бути проведений своєчасно, організовано, кваліфіковано, інакше сліди можуть бути знищені внаслідок погодних умов чи дій сторонніх осіб, початкова обстановка порушується, втрачаються речові докази, без яких розслідування стає важчим

На підготовчому етапі огляду місця події слідчому необхідно визначитися з тим, що є місцем події, яке буде оглядатися, оскільки це впливає на необхідність отримання ухвали слідчого судді про дозвіл на огляд. Так, зокрема, якщо місце вчинення крадіжки знаходиться в житлі чи іншому володінні особи, слідчий має отримати дозвіл слідчого судді на його проведення, окрім випадків, передбачених КПК України [2, с. 129].

Слідчому необхідно вирішити питання про залучення учасників огляду місця події. У випадках вчинення крадіжки, існує законодавчо визначена необхідність у залученні не менше двох понять, незалежно від застосування технічних засобів безперервного фіксування даної слідчої дії.

Оглядаючи місце події, ви можете визначити місця, з яких злочинці спостерігали за жертвою, або відслідковували її рух. Необхідно звернути особливу увагу на пошук та правильну фіксацію слідів, недопалок, сірників, пачок сигарет, слідів транспортних засобів, мікрочастинок тощо. А за допомогою слідів ніг, транспортних засобів тощо можна визначити способи переміщення злочинців на місце злочину, їх кількість, а також способи переходу до жертви. Таким чином, можна певною мірою підтвердити факти, викладені у заяві потерпілого. Якщо злочин вчинено в приміщенні, слідчий повинен під час огляду використовувати засоби освітлення слідчої валізи, докладаючи всіх зусиль, щоб знайти сліди рук, ніг, мікрочастинок, сліди інструментів для зламу замків, сліди крові, кулі, рукави та подібні. Під час експертизи, оцінюючи наявну інформацію з показань потерпілих та свідків, слідчий може змодельовати інцидент і таким чином визначити завдання оперативників щодо гарячого переслідування та затримання злочинців [3, с. 601].

При підготовці до огляду місця події при вчиненні крадіжок: – слідчому необхідно уточнити слідчу ситуацію, що склалася; – забезпечити належну охорону місця вчинення крадіжки (житло, прибудинкової

території); – перевірити готовність транспортних засобів та технічних засобів, необхідних для проведення огляду; – визначити коло осіб, які братимуть участь в огляді (слідчий, оперативні працівники, інспектор-криміналіст, судово-медичний експерт, кінолог з собакою та інші).

Етап роботи починається із загального огляду, під час якого слідчий знайомиться з обстановкою місця події, визначає межі огляду, висуває версії щодо події. На основі отриманої інформації слідчий формує завдання для оперативників (використання пошукової собаки, організація пошуку злочинця гарячими слідами, збір інформації, ідентифікація свідків), складає план детальної перевірки, підбирає методи та засоби дослідження ситуації на сцені, проводить орієнтування та оглядові місця події. Ретельний огляд забезпечує ретельний і ретельний огляд місця події, предметів з метою виявлення слідів злочину. Під час загального огляду слідчий оглядає предмети, що знаходяться в статичному стані, і під час детальної експертизи він може переміщувати предмети з метою дослідження, спочатку закріплюючи їх у місці виявлення. Під час детального огляду здійснюється вилучення речових доказів (слідів), їх пакування, фіксація.

Заключний етап полягає в узагальненні й аналізі зібраної інформації, вирішенні повністю або частково завдання та мети огляду. Визначається, які об'єкти обстановки доцільно оглянути додатково, які об'єкти необхідно ще вилучити. Слідчий може вважати огляд закінченим, якщо на всі питання, що впливають з події злочину, одержана певна інформація (встановлено механізм, спосіб вчинення, виявлені ознаки злочинця тощо) [1, с. 193].

М. В. Салтевський слушно зазначає про те, що в усіх випадках крадіжок огляд місця події є невідкладним і обов'язковим. На відкритій місцевості чи в приміщенні огляд починається від периферії до центру, оскільки сліди нерідко залишаються вдалині від безпосереднього місця крадіжки. Природно, центр місця – головне джерело інформації, де можна знайти сліди боротьби злочинця з жертвою [4, с. 481].

Отримані дані в ході огляду місця події дозволяють слідчому безпосередньо сприймати отриману інформацію та відтворювати обставини вчинених крадіжок. При огляді прилеглої до житла ділянки слід звернути особливу увагу на виявлення слідів ніг та взуття, транспортних засобів, а в самому житлі – на сліди пальців рук, знарядь злому, застосування зброї, а також на загублені (втрачені) злочинцями речі тощо.

Також в ході проведення огляду місця події, особливу увагу необхідно приділити виявленню та вилученню мікрооб'єктів, що дозволяє отримати певні дані для більш точного та якісного відтворення обстановки злочину та інформацію щодо особи злочинця. Особливої необхідності це набуває у випадках, коли потерпілий чинив опір нападаючому.

Таким чином, при розслідуванні крадіжок, огляд місця події має свої специфічні особливості. Проаналізувавши дані слідчої практики, є

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

можливим зробити висновок про те, що проведення огляду місця події є однією з найефективніших слідчих (розшукових) дій, що проводяться при розслідуванні крадіжки. Це зумовлено тим, що огляд місця події, де вчинено крадіжку дає можливість слідчому та іншим учасникам отримати найбільшу кількість достовірних фактичних даних, що дають можливість об'єктивно встановити обстановку вчиненого злочину, висунути криміналістичні версії та максимально ефективно планувати розслідування.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика: питання і відповіді: навч. посіб. / Кофанов А. В., Кобилянський О. Л., Кузьмічов Я. В. та ін. Київ: Центр учб. літ., 2011. 280 с.
2. Криміналістична тактика: навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького та Д. Б. Сергеевої. Київ: Алерта, 2016. 244 с.
3. Криміналістика: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. закл. освіти / за ред. В. Ю. Шепітька. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Ін Юре, 2004. 736 с.
4. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2008. 588 с.

Бідняк Валентин Анатолійович,
здобувач Міжрегіональної
Академії управління персоналом

ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ДО СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗКОННИМ ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Під час викриття злочинів та формування доказової бази правоохоронні органи повинні використовувати законні способи, методи, заходи, а також слідчі (розшукові) дії, серед яких слідчий огляд. Існує певна специфіка його проведення в залежності від виду злочину, але головна мета завжди полягає у виявленні, фіксації та вилученні слідової інформації кримінального правопорушення.

Слідчий огляд був предметом дослідження багатьох вчених-криміналістів та процесуалістів. Процесуальним підґрунтям виступає стаття 237 Кримінального процесуального кодексу України. Але на практиці виникає певна проблематика стосовно обізнаних осіб, залучених до його проведення, послідовності виконання ними певних дій тощо.